

TASMÁNIAI TÖLGY

Zoltán György
Zol-Gém Kft.

Az angolok szokása volt, hogy ahol elsőként kezdtek el fával kereskedni, az idegen fajoknak a saját hazájukban honos fajokhoz kötődő neveket adtak, azt gondolván, hogy a fának a technológiai tulajdonságai is hasonlóak. Ennek következtében az angol kereskedelmi megnevezésekben számos zűrzavar keletkezett, olyan európai neveket (pl. tölgy, kőris, juhar) használtak külföldi fafajokra, melyeknek azokhoz botanikailag semmi köze nincs. Ez a rossz szokás még ma is él és sajnos sok külföldi fakereskedő terjeszti.

Ami a lényegét illeti: itt nem tölgyfáról (quercus) van szó, hanem három eukaliptuszfajról egy botanikailag egészen más családból. A fák

ugyan szilárdsági tulajdonságaikban olyanok, mint a tölgy, sőt még jobbak is, de anatómiai felépítésük egészen más jegyeket mutat.

A tasmániai tölgy név alá az ausztrál faexportban a következő három eukaliptuszfaj tartozik:

Eucalyptus obliqua – messmate stringybark vagy brown-top stringybark

Eucalyptus delegatensis (syn. e. gigan-

tea) – alpesi kőris, ausztrál kőris, vörös hegyi kőris

Eucalyptus regnans – hegyi kőris, mocsári kőris, fehér hegyi kőris, óriás gumifa, mocsári gumifa, wandoo, viktoriánus tölgy, ausztráliai tölgy.

ELŐFORDULÁSA

Ez a három eukaliptuszfaj Ausztrália délkeleti részén terem, ahogy nevét is kapta, főként Tasmánia és Victoria szigetén, kisebb mértékben Új-Dél-Walesben, valamint Queenslandben.

A NÖVÉNY JELLEMZŐI

Ez egy karcsú, hengeres növény, 60–90 m magas fa, a törzsátmérő 1–2 m, általában park jellegű, nyitott erdőkben terem. Világosszürke, sima, részben lehámló kérgük által azonnal felismerhetők. Az e. regnans a világ legnagyobb lombos fái közé tartozik, 90 m feletti magasságot is mértek. Ez a faj a leggyakoribb Dél-Ausztráliában, és így a fűrészipar állandó nyersanyagforrása. Az eukaliptuszfák több mint 30 m-ig ágmentesek, egyes példányok átmérője a 2 m-t is meghaladja. Gyakran megújulnak, a növényük rendszerint gyors.

AZ ANYAG JELLEMZŐI

A három különböző eukaliptuszfajból álló facsoport teljesen egységes makroszkopikus leírása nem lehetséges, bár a geszt színe egységesen fakó rózsaszín és világosbarna között ingadozik. A kb. 25–33 mm széles szíjács fakóbb, illetve világosabb.

A csoport második legfontosabb faja, a „messmate stringybark” inkább világosbarna színű, viszonylag nyitott textúrával, jól felismerhető évgyűrűkkel. A szíjács világosabb gyűrűként jól elkülönül, finom fénye van.

A hegyi kőrisnek is nevezett e. regnans szintén nyitottan struktúrált, de színben változékonyabb és fakóbb.

A harmadik, ausztrál, alpesi vagy fehér kőris néven ismert faj struktúrájában és igazán világos – fakóbarna színezetével különösen hasonló az előbb említett fajhoz. Mindhárom fa kitűnik egyenes rostosságával, valamint gumi-gyantához hasonló ereivel, melyek az e. obliqua esetében fordulnak elő a leggyakrabban. Az e. regnans-t csak ritkán támadják meg szíjácsbogarak, az e. obliqua-t gyakrabban. A pórusok durvák, gyakran telítettek, egyesével, zónánként vannak elrendeződve. A pórusokat raktározó sejtek kötik össze. A bélsugarak igen finomak. A késői pászta jól felismerhető az évgyűrűkben. Az e. regnans a világosabb színű típusok közé tartozik, az e. obliqua vörösesebb.

MEGMUNKÁLÁSA ÉS FELDOLGOZÁSA

A különböző nehézségű és közepesen kemény megmunkálása ugyan nem okoz különösebb nehézségeket, de a szerszáméleket tompítják, ajánlott a keményfém lapkás szerszámok használata. Az egyenes rostfutás folytán a felület megmunkálása során nem jelentkezik szálkásodás, szép, sima felületek nyerhetők. Rugalmas, jól hajlítható, kőrishez hasonlítható fák. A műszárítás viszonylag gyors,

de utóklímáztatásra van szükség, mert a tasmániai tölgyek hajlamosak a vetemedésre, mert a zsugorodási anizotrópia értéke majdnem 2, némi hajlam van a felületi repedésekre is. Ha a fa nedvesen érintkezik fémekkel, a csersavtartalom miatt korróziós foltok keletkezhetnek. Ezeket oxálsav segítségével el lehet távolítani, vagy gyalulás esetén a munkaasztalt síkosító anyaggal kell bekenni. Az itthoni bükkhöz és tölgyhöz hasonlítható szilárdsága és keménysége folytán igen alkalmas padlónak, és általánosságban jó asztalos fa a külső és belső építésben. Az e. obliqua ezen túlmenően nagyon jó bútorok szerkezeti fájának, hordódonganak, talpának, vagyis minden, időjárásnak kitett igénybevételnek. Kielégítően szegelhethető és csavarozható, jól enyvezhető, késfurnérként kifejezetten érdekes struktúrát mutatnak. Felületkezeléskor az e. obliqua-t gyakran füstölik szürkére ammóniával. A bevágás sokféleképpen történhet, különösen a szélesség variálható. Az e. obliqua jobban hajlítható, mint az e. regnans.

KERESKEDELEM

Importja a tölgy helyettesítésére tűnik kifizetődőnek, különösen profillécek gyártására. ■

